

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Теорії і історії мистецтво	Рік навчання	2
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Нормативна
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестр	3

ТЕОРІЯ МИСТЕЦТВ

Семестр 7 (осінь 2021/2022)

01 вересня — 17 грудня

Викладач Осадча Олександра Анатоліївна, кандидат мистецтвознавства, старший викладач

E-mail sandraosadcha@gmail.com

Заняття середа — 2 та 3 пара (10.45 – 12.20, 13.00 – 13.45)

Адреса корпус 3, вул. Мистецтв 11

Телефон 057 706-02-81 (кафедра)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи і тільки у робочі дні. Умови листування: 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (скорочено — ТМ); 2) в полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_ завдання*. Розширення: *текст* — *dos, docx, ілюстрації* — *jpeg, pdf*. Окрім роздруківок для аудиторних занять, роботи

для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, у коридорах академії не припустимі. Консультування з викладачем в стінах академії відбуваються у визначені дні та години, у разі дистанційного навчання – через Zoom чи GoogleMeet.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна не має обов'язкових передумов для вивчення.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Клековкін О. Мистецтво: Методологія дослідження: Методичний посібник / Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України. Київ : Фенікс, 2017.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Додаткові навчальні матеріали зберігаються в електронному вигляді на кафедрі ТІМ ХДАДМ.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Блокнот/зошит для конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет, смартфон тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Програми, необхідні для виконання завдань: Microsoft Word або LibreOffice.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія мистецтв» є формування необхідної наукової бази та понятійного апарату; навичок образно-стилістичного аналізу, систематизації та класифікації художніх творів.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорія мистецтв» є вивчення особливостей створення і розвитку художнього образу, мистецтвознавчий образно-стилістичний аналіз творів мистецтва, інтерпретація творів мистецтва, проблематика мистецтвознавства тощо.

КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Дисципліна «Теорія мистецтв» забезпечує низку компетентностей, відповідно до спеціалізації 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

Загальні компетентності):

- Здатність зберігати і примножувати культурно-мистецькі, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Здатність працювати в міжнародному контексті.

Фахові компетентності

- Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.
- Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.
- Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.
- Здатність використовувати професійні знання у практичній мистецтвознавчій діяльності.
- Здатність усвідомлювати важливість виконання своєї частини роботи в команді; визначати пріоритети професійної діяльності.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

На підставі набутих компетентностей студент має демонструвати наступні знання та навички:

- Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
- Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.

- Тракувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.
- Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Програма курсу спрямована на вивчення процесів становлення і розвитку мистецтвознавчої думки, проблематики та основних напрямків мистецько-теоретичної діяльності. Дисципліна **«Теорія мистецтв»** вивчається студентами 1-го та 2-го року навчання зі спеціальності: «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво та реставрація». Інформативний зміст навчальної дисципліни складається з 3 тем (3 кредитів ECTS, 90 год.). На вивчення дисципліни у **осінньому семестрі** відводиться **90** год. (20 год. лекційних, 15 год. семінарських і 55 год. самостійної роботи).

Тема 1. Підходи до мистецтвознавчого дослідження художньої фотографії

Тема 2. Прийоми аналізу дизайн- та арт-проектів

Тема 3. Специфіка сучасних арт-практик

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом лекційних та семінарських занять. Самостійна робота студента спрямована на завершення семінарських завдань та закріплення лекційних тем. Зміст самостійної роботи складає пошук додаткової інформації та її аналіз, підготовка усних доповідей за лекційними темами дисципліни. Система оцінювання має накопичувальний характер, а саме отримання певного балу за кожну тему дисципліни (семінар, контрольна).

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є заліки. Для отримання заліку достатньо пройти рубіжні етапи контролю у формі поточних перевірок процесу самостійної роботи.

Однією з форм контролю є ведення протягом семестру словника термінів візуального мистецтва.

Для тих студентів, які бажають покращити результат, передбачені контрольні питання за темами дисципліни, на які даються відповіді в усному форматі під час заліку (10 балів).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	задовільно	64–74	D
			незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B	незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C			

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час занять необхідно вимкнути звук мобільних телефонів як студентам, так і викладачу. Вітається власна думка з теми заняття, аргументоване відстоювання позиції. У разі відрядження, хвороби тощо викладач має перенести заняття на вільний день за попередньою узгодженістю зі студентами.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНОСТІ

Пропускати заняття без поважних причин недопустимо (причини пропуску мають бути підтверджені). Запізнення на заняття не вітаються. Якщо студент пропустив певну тему, він повинен самостійно відпрацювати її та на наступному занятті відповісти на ключові питання.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні екзаменів тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час

рубіжного контролю помічено списування, здобувач втрачає право отримати бали за тему і перескладає її під час заліку. Якщо це відбулось в процесі заліку — студенти отримують тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ (1 рік навчання)

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
01.09	1	Лекція	Фотографія як техногенне мистецтво: різновиди та особливості фотографічної практики	3	-	-
08.09	1	Семинар	Види та специфіка технік створення фотографій	3	Доповідь з теми семінарського заняття.	Усно
15.09	1	Лекція	Фотомистецтво у системі сучасної сфери гуманітарних знань	3		
22.09	1	Семинар	Теоретичні підходи до дослідження фотографії	3	Доповідь з теми семінарського заняття.	Усно
29.09	2	Лекція	Специфіка дизайну, основні поняття та визначення	3		
06.10	2	Семинар	Дизайн як феномен культури	3	Доповідь з теми семінарського заняття.	Усно

13.10	2	Лекція	Проектна діяльність як основа дизайнерського мислення	3		
20.10	2	Семінар	Види дизайну та специфіка проектної діяльності в них	3	Доповідь з теми семінарського заняття	Усно
27.10	3	Лекція	Поняття автономії мистецтва і розвиток художніх практик ХХ-ХХІ ст.	3		
03.11	3	Лекція	Нові формати сучасних арт-практик та передумови їх виникнення: інсталяції, акції, медіамистецтво.	3		
10.11	3	Семінар	Нові формати сучасних арт-практик та передумови їх виникнення: інсталяції, акції, медіамистецтво.	3	Доповідь з теми семінарського заняття	Усно
17.11	3	Лекція	Категорії часу, простору та тілесності як інструмент в практиках сучасних митців (енвайроменти, акції, перформанси, хеппенінги).	3		
24.11	3	Семінар	Категорії часу, простору та тілесності як інструмент в практиках сучасних митців	3	Доповідь з теми семінарського заняття	Усно
01.12	3	Лекція	Відеоарт як новітнє медіамистецтво.	3		
08.12	3	Лекція	Інституціоналізація сучасного мистецтва: фігура куратора та її роль у сучасному художньому процесі.	1		

			Концепція «білого кубу». Хвилі інституційної критики.			
08.12	3	Семинар	Кураторська практика в сучасному арт-процесі	2	Доповідь з теми семінарського заняття	Усно
08.12 – залік						

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1	Види та специфіка технік створення фотографій	10
2	Теоретичні підходи до дослідження фотографії	15
3	Дизайн як феномен культури	15
4	Види дизайну та специфіка проектної діяльності в них	15
5	Нові формати сучасних арт-практик та передумови їх виникнення: інсталяції, акції, медіамистецтво.	15
6	Категорії часу, простору та тілесності як інструмент в практиках сучасних митців	10
7	Кураторська практика в сучасному арт-процесі	10
	Словник термінів візуального мистецтва	10
Усього		100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали		Критерії оцінювання
A	90-100	Студент в повному обсязі опанував матеріал курсу, творчо підійшов до виконання завдань, логічно побудував і фахово виконав усі завдання, надав додаткові варіанти за відповідними темами, продемонстрував здатність до пошуку нестандартних рішень поставлених задач.
B	80-89	Студент добре опанував матеріал курсу, вчасно та якісно справився з усіма поставленими завданнями, творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому зробив декілька незначних помилок.
C	75-81	Студент в цілому добре опанував матеріал курсу, вчасно та якісно справився з більшістю поставлених завдань, достатньо творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому виконана робота мала значні фактологічні недоліки.
D	64-74	Студент не в повному обсязі опанував матеріал курсу, справився з переважною більшістю поставлених завдань або виконав усі завдання на недостатньо професійному рівні, при цьому виконана робота мала значні недоліки (неохайність та запізнення з виконанням, відсутність творчого підходу тощо).
E	60-63	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал курсу, справився з основними з поставлених завдань, але при цьому виконана робота має багато значних недоліків (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, невчасна подача виконаної роботи тощо).
FX	35-59	Студент не впорався із головними задачами дисципліни, тобто не опанував більшість тем курсу, не відвідував заняття без поважних причин, допустив

		значну кількість суттєвих помилок при виконанні завдань. Про відсутність належних знань. У цьому випадку для отримання оцінки потрібна значна додаткова робота по виконанню усіх завдань відповідно програми курсу і повторна перездача.
F	1-34	Студент не володіє знаннями з усіх модулів курсу, не виконав програми курсу і, відповідно, не впорався з поточними перевірками та не склав диференційного заліку. В цьому випадку передбачений обов'язковий повторний курс навчання.

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента та пропозицію нестандартних рішень задач під час семінарських занять (5), виступ на конференції або публікацію статті за темою дослідження, виконані в межах дисципліни (10). Максимальна кількість додаткових балів: 15.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Альфьорова З. Межі видимого: Становлення візуального мистецтва. Харків : ХДАК,
2. Бейкер Дж. Розширене поле фотографії. Харків : IST Publishing, 2018.
3. Берджер Дж. Як ми бачимо. Харків : IST Publishing, 2020.
4. Бернар-Ковальчук Н. Харківська школа фотографії: гра проти апарату. Харків : МОКСОР, 2020.
5. Бетчен Дж. Вогонь бажання: зародження фотографії. Київ : Родовід, 2019.
6. Бойлен А. Візуальна культура. Київ : ArtHuss, 2021.
7. Бойчук А. Пространство дизайна. Харків : Нове слово, 2013.
8. Вишеславський Г., Сидор-Гібелінда О. Термінологія сучасного мистецтва. Київ : Terra Incognita. 2010.
9. Герман Є. Кураторська практика в сучасному мистецтві. Світовий досвід та український контекст: Дис... канд. мистецтвознавства. Київ, 2016.
10. Даниленко В. Дизайн: підручник для студ ВНЗ, які навчаються за спец. «Дизайн». Харків : ХДАДМ, 2003.

11. Де кураторство / Авт. скл. Носко К., Лук'янець В. Харків : IST Publishing, 2017.
12. Джон Тегг. Тягар репрезентації. Есеї про множинність фотографій та історії. Київ : Родовід, 2019.
13. Енциклопедія постмодернізму. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003.
14. Іттен Й. Наука дизайну та форми: Вступний курс, який я викладав у Баугаузі та інших школах. Київ : ArtHuss, 2021.
15. Кураторський посібник / за редакцією О. Погребняк, Д. Чепурного, К. Яковленко. Київ: ІЗОЛЯЦІЯ. Платформа культурних ініціатив, 2020.
16. Легенький Ю. Історія дизайну. Київ : ДАКККіМ, 2006.
17. Нариси з історії українського дизайну ХХ століття: Збірник статей / ПСМ НАМ України; За заг. ред. акад. М. І. Яковлева; Редкол.: В. Д. Сидоренко (голова), А. О. Пучков, О. В. Сіткарьова та ін. Київ : Фенікс, 2012.
18. Павлова Т. Фотомистецтво в художній культурі Харкова останньої третини ХХ ст. (на матеріалі пейзажного жанру): лис. на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства. Харків, 2007.
19. Сидоренко В. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань: Розвиток візуального мистецтва України ХХ – ХХІ століть. Київ : ВХ [студіо], 2008.